

Factsheet faillissementen in de zorg

Kernboodschap	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgaanbieders zijn zelf verantwoordelijk voor de financiële bedrijfsvoering en kunnen in het uiterste geval failliet gaan. • De afgelopen jaren heeft VWS een aantal maatregelen genomen om <u>ongecontroleerde</u> faillissementen van belangrijke zorgaanbieders te voorkomen. • Gelet op de uitzonderlijke situatie tijdens de coronacrisis zijn enkele specifieke afspraken gemaakt tussen zorgverzekeraars en zorgaanbieders. • Deze afspraken gaan zowel over de vergoeding van de extra kosten die zorgaanbieders maken in verband met de bestrijding van corona als compensatie voor de tijdelijke afname van de overige zorgvraag.
Argumentatie	<ul style="list-style-type: none"> • Buiten de coronacrisis wordt het volgende beleid gehanteerd. Dit beleid is uiteengezet in de Kamerbrief van 11 oktober 2019 over de doorontwikkeling van het beleid met betrekking tot zorgaanbieders in financiële problemen (continuïteitsbeleid). • Voorop staat de continuïteit van zorg en niet de continuïteit van individuele zorginstellingen. Instellingen kunnen dus failliet gaan. • Zorginstellingen zijn zelf verantwoordelijk voor hun financiële bedrijfsvoering. Van bestuurders wordt verwacht dat zij samen met betrokken zorgverzekeraars en financiers zoeken naar een passende oplossing voor eventuele financiële problemen. • <u>Ongecontroleerde</u> faillissementen van belangrijke zorgaanbieders, waarvan discontinuïteit een grote maatschappelijke impact zou hebben, moeten echter worden voorkomen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een aanbieder met een belangrijke regionale functie, een ziekenhuis dat 'gevoelig' is voor de 45-minutennorm, of een aanbieder van zeer specialistische zorg. • Daarom is het vroegsignaleringssysteem verbeterd; zorgverzekeraars delen eerder signalen met de NZa. De NZa houdt ook zelf de financiële situatie van zorgaanbieders scherper in de gaten en wisselt informatie uit met de IGJ. • Als zorgaanbieders, zorgverzekeraars, andere belanghebbenden er zelfs met de NZa en IGJ niet uitkomen, kan VWS in het uiterste geval de regie nemen en alle partijen op hun verantwoordelijkheid wijzen. • VWS kan partijen dan ondersteunen bij het opstellen van een continuïteitsplan. Daarbij ligt de focus op de continuïteit van zorg, niet van de individuele aanbieder. Het plan kan dus ook gericht zijn op verantwoorde en gecontroleerde afbouw en overdracht van zorg.
Politieke afspraken	<ul style="list-style-type: none"> • Regeerakkoord 2017: "We houden het huidige stelsel met private zorgaanbieders en -verzekeraars onder publieke randvoorwaarden in stand en verbeteren dit waar nodig."
Feiten & cijfers	<ul style="list-style-type: none"> • Eind 2018 zijn het MC Slotervaart en de MC IJsselmeerziekenhuizen failliet gegaan. • In 2019 is onder regie van VWS een plan opgesteld om het Maasziekenhuis (Pantein) te redden. Hierbij hebben alle stakeholders offers moeten brengen. Ook VWS heeft hierbij uiteindelijk onder strikte voorwaarden financiële steun verleend (jaarlijks 2,5 miljoen voor vier jaar).
Overig (zoals heikele punten en pers)	<ul style="list-style-type: none"> • De gebundelde kabinetsreactie op diverse onderzoeken naar de faillissementen van het MC Slotervaartziekenhuis en de MC IJsselmeerziekenhuizen is 19 juni 2020 aan de Tweede Kamer verzonden¹. • Hierin is ingegaan op de aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid, de door MinMZS ingestelde commissie Van Manen en de IGJ. Zowel de OVV als IGJ komen tot de conclusie dat er risico's voor de patiëntveiligheid waren,

¹ Kamerstukken II, 31016, nr. 288

	<p>maar dat zich geen daadwerkelijke calamiteiten hebben voorgedaan. De OVV stelt dat de verantwoordelijkheid voor de voorbereiding op een gecontroleerde afbouw van zorg niet expliciet en niet samenhangend is belegd binnen het zorgstelsel. Ook blijkt het huidige faillissementsrecht niet toegesneden op de werkelijkheid van een ziekenhuisfaillissement. Volgens de commissie Van Manen is er niet één oorzaak aan te wijzen voor de ongecontroleerde faillissementen. Wel hielden alle partijen te lang vast aan de eigen rolopvatting. De voornaamste aanbeveling van commissie Van Manen is dan ook dat gedeelde belangen moeten plaatsmaken voor gedeelde verantwoordelijkheid; men moet over de eigen schaduw heen stappen.</p> <ul style="list-style-type: none">• De NZa heeft in samenwerking met zorgverzekeraars de invulling van de zorgplicht van zorgverzekeraars scherper omschreven in 'De zorgplicht: handvatten voor zorgverzekeraars'². Deze duiding is een hulpmiddel waarmee de NZa duidelijk maakt wat zij ten minste van zorgverzekeraars verwacht als de toegankelijkheid en continuïteit van zorg onder druk staat.• VWS werkt aan verdere implementatie van de maatregelen uit de kabinetsreactie op de verschenen onderzoeken. Op 25 mei is de novelle van de Wet continuïteit ondernemingen I (WCO I) in internetconsultatie gegaan. In deze novelle wordt o.a. invulling gegeven aan de aanbevelingen van de OVV op het terrein van het faillissementsrecht.
--	--

² Kamerstukken II 2020/2021, 29 689, nr. 1088

Wanneer verleent u steun aan ziekenhuizen?

- Ziekenhuizen zijn zelf verantwoordelijk voor hun financiële bedrijfsvoering. Van bestuurders wordt verwacht dat zij samen met betrokken zorgverzekeraars en financiers zoeken naar een passende oplossing voor financiële problemen. Steunverlening aan een ziekenhuis door VWS is daarbij in principe niet aan de orde.
- Op het moment dat het partijen onderling echter niet lukt om tot een oplossing te komen, en de IGJ en NZa risico's zien ontstaan voor de kwaliteit, veiligheid en continuïteit van de patiëntenzorg, kan bemoeienis van VWS toch nodig zijn. Dat betekent dat VWS iedereen bij aan tafel roept en aanspreekt op hun verantwoordelijkheid.
- VWS kan partijen vervolgens ondersteunen bij het opstellen van het herstructureringsplan of bijvoorbeeld een gecontroleerde overdracht van patiënten/cliënten aan een andere zorgaanbieder.
- In uitzonderlijke situaties en onder strikte voorwaarden kan ook een financiële bijdrage worden geleverd aan de uitvoering van het herstructureringsplan.
- Van zo'n situatie kan sprake zijn als
 - De continuïteit van cruciale zorg in het geding is of als er acute risico's dreigen voor de kwaliteit en veiligheid van de patiënten-/cliëntenzorg, **én**
 - Partijen de problemen niet redelijkerwijs zelf kunnen oplossen, **én**

- Andere ondersteuning vanuit VWS onvoldoende soelaas biedt.
- Uiteraard zijn er strikte voorwaarden aan een financiële bijdrage vanuit VWS verbonden.
- Eén daarvan is dat er een plan ligt dat effectief, doelmatig en toekomstbestendig is en waar alle betrokkenen maximaal aan bijdragen.
- Als VWS financiële steun verleent, zal ook serieus worden gekeken naar de rol die de huidige of vorige bestuurders en intern toezichthouders hebben gehad bij het ontstaan van de problemen.

Hoe gaat u ervoor zorgen dat u in de toekomst eerder op de hoogte bent van dreigende faillissementen?

- Een ongecontroleerd faillissement van een ziekenhuis mag nooit meer voorkomen.
- De overheid moet tijdig op de hoogte zijn van financiële problemen en zo nodig regie kunnen nemen om risico's voor de patiëntenzorg uit te sluiten.
- Het Early Warning Systeem (EWS) rond de financiën van ziekenhuizen en andere belangrijke zorgaanbieders is daarom verbeterd.
- Allereerst hebben zorgverzekeraars hun eigen systemen van vroegsignalering uitgebreid en melden zij signalen eerder bij de NZa.
- Daarnaast houdt de NZa ook zelf de financiële positie van zorgaanbieders scherper in de gaten. Bijvoorbeeld door slim gebruik te maken van financiële gegevens uit jaarrekeningen en het meer gestructureerd uitwisselen van signalen met de IGJ.
- Dit doet de NZa risico-gestuurd: dus gericht op risico's bij zorgaanbieders die belangrijk zijn voor de continuïteit van patiënten-/cliëntenzorg in een regio.
- Daarnaast heeft de NZa in oktober 2020 'De zorgplicht: handvatten voor zorgverzekeraars' gepubliceerd: dit is een hulpmiddel waarmee de NZa duidelijk maakt wat zij ten minste van zorgverzekeraars verwacht als de toegankelijkheid en continuïteit van zorg onder druk staat.

- Met de bovengenoemde verbeteringen zijn we er echter nog niet.
- Samen met de NZa en IGJ kijken we of aanvullende (wettelijke) maatregelen wenselijk zijn om de informatiepositie van de overheid verder te versterken.
- Daarbij kunt u denken aan bijvoorbeeld een bevoegdheid voor de NZa om zelfstandig actuele financiële gegevens bij zorgaanbieders op te vragen.
-